

ΤΑ ΥΠΕΡ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΤΑ «Κυπριακό: η αιρετική λύση»

Του **ΑΛΕΚΟΥ
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Οταν ο τέως υπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Εγκεμέν Μπαγίς πρότεινε τον περασμένο Δεκέμβριο οι Κύπριοι αφού «δεν τα βρίσκουν να πάρουν διαζύγιο», ο «Φιλελεύθερος» σχολίαζε: «Ένα ακόμα δείγμα του πώς η Άγκυρα βλέπει το κυπριακό και ποιες είναι οι σκέψεις της για το μέλλον». Σχολιάζοντας την επομένη στη στήλη θύμιζα στον «Φιλελεύθερο» ότι «την ιδέα του διαζυγίου είχε προτείνει το 2004 ο Αθηναίος δημοσιογράφος Σταύρος Λυγερός, ο οποίος έχαιρε μεγάλης εκτίμησης μεταξύ των απορριπτικών κύκλων της Λευκωσίας και απηχούσε στην Αθήνα τις απόψεις εκείνων που είχαν ταχθεί εναντίον του σχεδίου Ανάν, του σχεδίου των Ηνωμένων Εθνών». Τότε, ο Σταύρος Λυγερός πρό-

**Ο Αθηναίος
 δημοσιογράφος
 επιστρέφει με
 την πρόταση του
 για βελούδινο
 διαζύγιο**

από δέκα χρόνια με την πρόταση του για βελούδινο διαζύγιο, την οποία αναπτύσσει στο βιβλίο του «Κυπριακό: η αιρετική λύση», που κυκλοφόρησε πρόσφατα στις εκδόσεις Πατάκη. Ο «Φιλελεύθερος» έκανε στις 13 Οκτωβρίου μια αρκετά καλή παρουσίαση του βιβλίου, του οποίου ο συγγραφέας «είναι βαθύς γνώστης του κυπριακού, το παρακολουθεί χρόνια και η ανάλυση του χαρακτηρίζεται από μια διαλεκτική προσέγγιση». «Είναι χρήσιμο να ακούγονται όλες οι απόψεις και προσεγγίσεις», αναφέρει ο πολιτικός συντάκτης του «Φιλελεύθερου» που είχε την ευκαιρία, όπως αναφέρει, να διαβάσει το βιβλίο «πριν πάρει την τελική του μορφή».

Αυτό που διαπιστώνει κανείς είναι ότι η πρόταση του Λυγερού για βελούδινο διαζύγιο – το οποίο σήμερα απλώς το ονομάζει διαζύγιο – δεν απορρίπτεται με την ίδια ένταση και το ίδιο πάθος με το οποίο απορρίπτεται το σχέδιο των Ηνωμένων Εθνών για επανένωση της Κύπρου σε μια Ενωμένη Ομόσπονδη Κυπριακή Δημοκρατία. Το διαζύγιο ή ημιδιαζύγιο με τα δύο ανεξάρτητα κυπριακά κράτη, που θα συμμετέχουν και τα δύο στην Ευρωπαϊκή Ένωση «με κοινό καπέλο» δεν φαίνεται να προκαλεί την έντονη αντίδραση του απορριπτικού μετώπου, όπως συμβαίνει με το σχέδιο των Ηνωμένων Εθνών που θα επέτρεπε σε μια επανενωμένη Κύπρο να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στην πραγματικότητα, ο Σταύρος Λυγερός δεν αντιλαμβάνεται ότι με τα δύο ανεξάρτητα κυπριακά κράτη δεν πρόκειται να τεθεί τέρμα στη μετατροπή της κατεχόμενης βόρειας Κύπρου σε επαρχία της Τουρκίας, μια διαδικασία που άρχισε μετά την απόρριψη του σχεδίου των Ηνωμένων Εθνών και συνεχίζεται με ραγδαίο ρυθμό. Μόνο μια ενωμένη Κύπρος με κεντρική κυβέρνηση μπορεί να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο μετατροπής της κατεχόμενης βόρειας Κύπρου σε επαρχία της Τουρκίας με ένα συνεχώς αυξανόμενο τουρκικό πληθυσμό – πριν είναι πολύ αργά.

«Κυπριακό: Η αιρετική λύση», του Στ. Λυγερού

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη το βιβλίο του Σταύρου Λυγερού, «Κυπριακό: Η αιρετική λύση». Ένα βιβλίο που αναμένεται να προκαλέσει έντονες συζητήσεις. Ο συγγραφέας, βαθύς γνώστης και μελετητής του Κυπριακού εδώ και αρκετά χρόνια, έρχεται με ριζοσπαστικές προτάσεις. Προτείνει αναθεώρηση στρατηγικής από μηδενική βάση. Που σημαίνει τι; Σημαίνει αναστοχασμό για το περιεχόμενο της λύσης. Προϋπόθεση για να αλλάξει το πλαίσιο αναζήτησης λύσης είναι να ανοίξει η συζήτηση προς όλες τις κατευθύνσεις, χωρίς ταμπού και εξ'υπαρχής απορριπτέες λύσεις. Το ζητούμενο πρέπει να είναι η -με ορθολογικό τρόπο- ανεύρεση της συγκριτικά καλύτερης δυνατής ρεαλιστικής λύσης, ώστε ο κυπριακός Ελληνισμός να επιβιώσει και να αναπτυχθεί στις πατρογονικές εστίες του. Ρεαλιστική λύση δεν είναι, βεβαίως, μια λύση που την αποδέχεται η τουρκική πλευρά. Είναι η λύση που μπορεί να βρει ανταπόκριση και να αποκτήσει ερείσματα στη διεθνή κοινότητα.

Ο συγγραφέας δηλώνει σαφώς ότι οι επιλογές είναι και περιορισμένες και εθνικά επώδυνες. Οι Ελληνοκύπριοι βρίσκονται υπό τη διαρκή πίεση και απειλή των κατοχικών στρατευμάτων, αρκετά μακριά από την Ελλάδα. Βρίσκονται στην καρδιά της Ανατολικής Μεσογείου, σε μια γεωπολιτικά ασταθή περιοχή, όπου τα σύνορα ρευστοποιούνται και ήδη έχουν δρομολογηθεί τεκτονικές αλλαγές με καταλύτη τον ισλαμικό φονταμενταλισμό. Το σημαντικότερο είναι, όμως, ότι η πολυετής κατοχή έχει δημιουργήσει πολλαπλά τετελεσμένα στη βόρεια Κύπρο, με κυριότερα τη συνεχή μαζική εγκατάσταση Τούρκων εποίκων και την εδραίωση τουρκοκυπριακής κρατικής δομής.

Έτσι όπως διαμορφώνεται η κατάσταση, κατά πάσα πιθανότητα ο κυπριακός Ελληνισμός θα βρεθεί προσεχώς αντιμέτωπος με μια λύση τύπου Ανάν, η οποία, ανολοκλήρωτη, ήδη βρίσκεται στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Ο συγγραφέας εκφράζει τον φόβο ότι αυτήν τη φορά το «όχι» θα ειπωθεί πολύ πιο δύσκολα. Πρώτον, επειδή οι Ελληνοκύπριοι έχουν τραυματιστεί από την οικονομική κρίση και η αυτοπεποίθησή τους έχει εμφανώς κλονιστεί. Δεύτερον, επειδή στην προεδρία δεν είναι ένας Παπαδόπουλος, αλλά ο Αναστασιάδης, ο

ο οποίος το 2004 είχε φανατικά υποστηρίξει το σχέδιο Ανάν.

Η μόνη δυνατότητα να αποτραπεί μια τέτοια εξέλιξη είναι να αλλάξει το πλαίσιο αναζήτησης λύσης. Προϋπόθεση γι' αυτό, βεβαίως, είναι ο κυπριακός Ελληνισμός -μέσα από την αναθεώρηση στρατηγικής- να επεξεργαστεί ένα εναλλακτικό πλαίσιο, ώστε να διαθέτει συγκεκριμένη αντιπρόταση. Η Λευκωσία μπορεί να επικαλεστεί την τουρκική αδιαλλαξία, να υπενθυμίσει το συντριπτικό «όχι» του 2004 και να οχυρωθεί πίσω από τη θέση ότι οι Ελληνοκύπριοι θα απορρίψουν και πάλι ένα σχέδιο τύπου Ανάν. Η προοπτική μιας νέας απόρριψης και ενός νέου αδιεξόδου θα υποχρέωνε Αμερικανούς και Ευρωπαίους να ακούσουν και εναλλακτικές προτάσεις. Δυστυχώς, η κυβέρνηση Αναστασιάδη (και η Αθήνα) δεν έχει την αναγκαία βούληση ούτε καν να κινηθεί προς αυτήν την κατεύθυνση.

Η αναθεώρηση στρατηγικής είναι διαδικασία. Προϋποθέτει, δηλαδή, την κατάθεση εναλλακτικών (ως προς τα σχέδια τύπου Ανάν) προτάσεων. Την τελευταία δεκαετία ο Σταύρος Λυγερός έχει επανειλημμένως γράψει σε άρθρα του για το «βελούδινο ημιδιαζύγιο». Ο περιορισμένος χώρος, όμως, δεν άφηνε περιθώρια για εκτενή έκθεση και, κυρίως, για αναλυτική σύγκριση της πρότασης με το σχέδιο Ανάν, αλλά και με άλλες προτάσεις για τη λύση του Κυπριακού.

Ο όρος «βελούδινο ημιδιαζύγιο» περιγράφει με ακρίβεια το περιεχόμενο της πρότασης. Βελούδινο, λοιπόν, επειδή η πρόταση προσπαθεί να παντρέψει τα βασικά «θέλω» Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Και ημιδιαζύγιο επειδή, ενώ προβλέπει τη δημιουργία δύο ανεξάρτητων κυπριακών κρατών στη λογική «έδαφος έναντι αναγνώρισης», δεν σταματάει εκεί. Ταυτοχρόνως τα υποχρεώνει θεσμικά όχι μόνο να συνεργάζονται στενά, αλλά και να διατηρούν μεταξύ τους μια πολλαπλή ισορροπία. Προβλέπεται, άλλωστε, η συμμετοχή και των δύο στην Ε.Ε. με κοινό καπέλο.

Δηλώνεται ρητά ότι η πρότασή του για

«βελούδινο ημιδιαζύγιο» επινοήθηκε με σκοπό να εκδιώξει την Τουρκία από την Κύπρο. Για να το επιτύχει, ικανοποιεί τα βασικά «θέλω» της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Ο ίδιος θεωρεί ότι η Άγκυρα πιθανότατα θα επιχειρήσει να το торπιλίσει. Θα έχει, όμως, υψηλό πολιτικό κόστος εάν απορρίψει ένα σχέδιο λύσης που προβλέπει δύο κράτη και προσφέρει επαρκείς εγγυήσεις προστασίας στους Τουρκοκυπρίους, επειδή αυτά είναι τα κύρια επιχειρήματά της. Στόχος του «βελούδινου ημιδιαζυγίου» είναι να απομακρύνει το μικρό τουρκοκυπριακό κράτος από τον ασφυκτικό εναγκαλισμό της Άγκυρας, βάζοντάς το να χορέψει σε ευρωπαϊκούς ρυθμούς. Είναι ποιοτικά διαφορετικό οι Ελληνοκύπριοι να έχουν δίπλα τους ένα τέτοιο κράτος, στο οποίο θα ισχύει απολύτως το ευρωπαϊκό κεκτημένο, αντί να έχουν τα τουρκικά στρατεύματα και εμμέσως πλην σαφώς την Τουρκία.

Ο συγγραφέας δηλώνει πως δεν έχει αταπάτες ότι η πρότασή του θα υιοθετηθεί από τη Λευκωσία. Κατά πάσα πιθανότητα ούτε καν θα συζητηθεί. Έγραψε αυτό το βιβλίο με την αμυδρή ελπίδα ότι μπορεί να συμβάλει στην έναρξη της ζωτικής αναγκαίας εθνικής συζήτησης για αναθεώρηση στρατηγικής από μηδενική βάση στο επίπεδο της κοινωνίας των πολιτών. Η χωρίς αντιπρόταση αυτάρεσκη απόρριψη αντικειμενικά διευκολύνει αυτούς που προωθούν σχέδια τύπου Ανάν. Η ιστορία διδάσκει ότι μόνο εάν αντιπαραθέσεις συγκεκριμένη αντιπρόταση υπάρχει μια ελπίδα να σπάσει η διαπραγματευτική ομηρεία, στην οποία ο κυπριακός Ελληνισμός έχει περιέλθει εδώ και δεκαετίες.

Η πρόταση για «βελούδινο ημιδιαζύγιο» κατατίθεται ως προσωπική συμβολή του συγγραφέα στη ζωτική αναγκαία διαδικασία αναθεώρησης στρατηγικής από μηδενική βάση. Δεδηλωμένος σκοπός του είναι να ανοίξει έναν άλλο δρόμο. Ομολογεί προκαταβολικά ότι η πρότασή του θα σοκάρει, επειδή το «βελούδινο ημιδιαζύγιο» παραβιάζει τα ταμπού τεσσάρων δεκαετιών. Πιστεύει, όμως, ότι ο κυπριακός Ελληνισμός δεν έχει ούτε καλύτερη εναλλακτική λύση, ούτε πολύ χρόνο στη διάθεσή του.

Με αφορμή την πρόταση για «βελούδινο ημιδιαζύγιο»

Στον Φιλελεύθερο (13 Οκτωβρίου 2014), δημοσιεύθηκε ένα σημείωμα του εκδοτικού οίκου Πατάκη με τον πιο πάνω τίτλο και που αναφερόταν στο πρόσφατο βιβλίο του Σταύρου Λυγερού «Κυπριακό: Η αιρετική λύση». Σε ένα σημείο του κειμένου αναφέρονται τα εξής: ο συγγραφέας έγραψε αυτό το βιβλίο «με την αμυδρή ελπίδα ότι μπορεί να συμβάλει στην έναρξη της ζωτικά αναγκαίας εθνικής συζήτησης για αναθεώρηση στρατηγικής από μηδενική βάση στο επίπεδο της Κοινωνίας των Πολιτών» (τα κεφαλαία δικά μου). Είναι υπό αυτήν την ιδιότητα που γράφω αυτό το κείμενο, υπό την ιδιότητά μου ως μέλος μιας μη πολιτικής κίνησης. Όμως δε θα ασχοληθώ με την ανάλυση της πρότασης αυτής καθ' εαυτής αλλά για το κυρίως αντικείμενο της μελέτης του βιβλίου που, σύμφωνα με τον εκδότη, είναι η «ανεύρεση της συγκριτικά καλύτερης δυνατής ρεαλιστικής λύσης, ώστε ο Κυπριακός Ελληνισμός να αναπτυχθεί στις πατρογονικές του εστίες» (τα κεφαλαία δικά μου).

Δεν είναι μόνο ο κ. Λυγερός που όταν μιλά για το στόχο της επίλυσης του Κυπριακού αναφέρεται ιδιαίτερα στους Ελληνοκύπριους αντί στους Κύπριους γενικά. Το ερώτημα είναι γιατί ξεχωρίζουμε τους Ελληνοκύπριους από τους υπόλοιπους Κύπριους που, και

σχεδόν όλοι οι υπόλοιποι, κατοικούν και αυτοί από αιώνες σε αυτόν τον τόπο και που έχουν τις «πατρογονικές τους εστίες» σ' αυτή τη γη που λέγεται Κύπρος;

Και το συναφές βασικό ερώτημα: Ποιο είμαστε εμείς οι «Ελληνοκύπριοι»; Ποιο είναι το ιδιαίτερό μας χαρακτηριστικό στη βάση του οποίου διεκδικούμε το δικαίωμα να έχουμε την πρώτη επιλογή στο χώρο που έχουμε «τις πατρογονικές μας εστίες»; Αν εννοούμε ότι εμείς, οι Ελληνοκύπριοι, είμαστε οι γνήσιοι συνεχιστές αυτού που λέγεται ελληνική καταβολή, τότε θα πρέπει να αναμένουμε ότι και στο αίμα μας έχουμε το ελληνικό DNA. Όμως όλες οι σχετικές αιματολογικές μελέτες απέδειξαν ότι το DNA μας είναι πολύ διαφορετικό από αυτό των Ελλήνων που ζουν στην Ελλάδα και ότι συγγενεύουμε αιματολογικά περισσότερο με εκείνο των κατοίκων της Εγγύς Ανατολής και ότι οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι έχουμε το ίδιο DNA! Και αυτό το αιματολογικό χαρακτηριστικό είναι, βέβαια, το φυσικό αποτέλεσμα ενός λαού που κατάγεται αρχικά από τους Ετεοκύπριους που ήλθαν από την Ανατολία πριν

**Του δρ
Γιώργου Δ.
Χριστοδουλίδη***

**Γιατί να μην
αναζητήσουμε
τη «συγκριτικά
καλύτερη
δυνατή ρεαλιστική
λύση»**

οκτώ περίπου χιλιάδες χρόνια και που εξελ-
λνίσθηκαν σταδιακά από τους Έλληνες
έποικους που ήλθαν στην Κύπρο πριν τρεις
τόσες χιλιάδες χρόνια. Ακολούθως, ήλθαν

και έκαναν αποικίες και οι Φοί-
νικες και ήλθαν και κατοίκησαν
εδώ Πέρσες, Αιγύπτιοι, Φράγκοι,
Τούρκοι, Άγγλοι, και Αρμένιοι
και Μαρωνίτες, και... Επομένως,
πρέπει να δώσουμε άλλον ορισμό
στον όρο Ελληνοκύπριοι. Πιθανό
να πρέπει να εννοούμε τους Ορ-
θόδοξους Χριστιανούς που μιλούν
ελληνικά και που μεγάλωσαν στην
Κύπρο σε ένα κοινωνικό-πολιτικό
περιβάλλον με τον χαρακτηρισμό
του «Ελληνοκύπριου».

Όμως, ποιο το ιδιαίτερο δικαίωμα
εμάς των Ελληνοκυπρίων που δεν
το αναγνωρίζουμε στον ίδιο βαθ-
μό και στους άλλους Κύπριους
που, ενώ δεν είναι χριστιανοί ορ-
θόδοξοι και δεν μιλούν ελληνικά,
έχουν όμως και αυτοί εδώ τις «πα-
τρογονικές τους εστίες» για πολ-

λούς αιώνες τώρα, που έχουν το ίδιο DNA
με εμάς και που θεωρούν και κείνοι την
Κύπρο πατρίδα τους;!

Επομένως, γιατί να μην αναζητήσουμε τη
«συγκριτικά καλύτερη δυνατή ρεαλιστική

λύση» για όλους που έχουν πατρίδα και «πα-
τρογονικές εστίες» σ' αυτόν τον τόπο που
λέγεται Κύπρος και να θεωρούμε «εθνικό
καθήκον» μόνο τη σωτηρία εμάς που λεγό-
μαστε Ελληνοκύπριοι;

Ο κ. Λυγερός αποδέχεται/εισπγγείται όπως
και οι Τουρκοκύπριοι αποκτήσουν το δικαί-
ωμα και το ελεύθερο να έχουν τη δική τους
ανεξάρτητη κρατική οντότητα πλάι με εκείνη
των Ελληνοκυπρίων στη βάση ενός «βελού-
δινου διαζυγίου».

Ένα διχοτομικό διαζύγιο με στόχο μεν «να
αναπτυχθεί ο Κυπριακός Ελληνισμός στις
πατρογονικές του εστίες», παραγνωρίζο-
ντας, όμως, το γεγονός ότι έτσι 167 χιλ. Ελ-
ληνοκύπριοι θα αποξενωθούν από τις πατρο-
γονικές τους εστίες γιατί αυτές θα βρίσκο-
νται στο τουρκοκυπριακό κρατίδιο του βορ-
ρά! Μήπως οι πιθανότητες για επιβίωση και
για ευημερία και ανάπτυξη δεν θα ήσαν
μεγαλύτερες αν αντί δυο χωριστά ανεξάρτη-
τα κράτη διαμορφώναμε μια στρατηγική για
ένα κοινό, ανεξάρτητο κράτος για όλους
τους Κυπρίους στην κοινή μας πατρίδα που
λέγεται Κύπρος;

** Ο δρ Γιώργος Δ. Χριστοδουλίδης είναι
μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του
Νεοκυπριακού Συνδέσμου.
istodoulides.g@cytanet.com.cy*